

III

НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКА БОРБА

ДОКУМЕНТА

Народно-ослободилачка борба црногорског народа (1941 до 1945), у заједници са осталим братским народима Југославије, је најсјајнији период у, и иначе, херојској историји нашег народа. Наш часопис ће редовно објављивати докумената који ће расвијетлити херојску борбу, политички рад и културне напоре током ослободилачког рата.

Недавно су откопане архиве Ловћенског и Никшићког народно-ослободилачких партизанских одреда. Документа су јако оштећена. Њихов значај је огроман, јер се односе на борбу од почетка до краја маја 1942 год. тј. на доба из кога се код нас сачувао мали број докумената.

Поред поменутих архива, Народни музеј располаже и већим бројем докумената који су првокласан извор за историју народног ослобођења. Ј. Ивовић

1.

ГЛАВНИ ШТАБ ШТАБУ ЛОВЋЕНСКОГ ОДРЕДА

11-XI-1941

Главни штаб

Народно-ослободилачких партизанских одреда
за Црну Гору и Боку

Штабу Ловћенског народно-ослободилачког партизанског одреда

Ваш извјештај о формирању једног батаљона од 400 до 500 партизана примили смо. У исто вријеме обавјештавамо вас да исти буду припремни за покрет. О дану поласка и правцу покрета бићете на вријеме обавијештени, а до наше наредбе немојте правити никакав покрет.

Друг Пеко нека што прије пође за Штаб, пошто је завршио посао.

Према приложеној наредби настојте да се правилно формира штаб одреда.

Смрт фашизму — слобода народу!

11 новембар 1941 год.

За Главни Штаб
Народно-ослободилачких партизанских
одред за Црну Гору и Боку,
Милутин, с. р.¹⁾

2.

ГЛАВНИ ШТАБ ШТАБОВИМА ЛОВЋЕНСКОМ, ДУРМИТОРСКОМ, ЗЕТСКОМ И КОМСКОМ

15-XI-1941.

Главни штаб
Народно-ослободилачких партизанских одреда
за Црну Гору и Боку

Штабовима партизанских одреда
Ловћенском, Дурмиторском, Зетском и Комском

Одласком формираних јединица у Црногорски народо-ослободилачки партизански одред мора се приступити формирању нових партизанских чета. Ове чете, односно водови, не смију бити везане за своје домове или села. Исхрану морају обезбиједити штабови одреда. Настојати да се што јачим политичким радом и преко акција ове чете омасове, претварајући их у батаљоне. Ово је најпогоднији начин да се народ припреми за обимније акције.

Ове покретне чете имају задатак:

а) заштита становништва од непријатељских репресалија;

б) вршење свих додијељених оперативних задатака. Одласком наведеног људства сектори не смију заатајати у борбеном погледу.

У смислу реченога Ловћенски и Зетски одред продужиће рад на рушењу комуникација, веза, напада на непријатељска мања одјељења, колоне итд.

---

¹⁾ Народни херој генерал-лајтнант Иван Милутиновић, погинуо 1944 г.

Комски одред са потребним снагама блокираће непријатеља у Бијелом Пољу, Беранама, Колашину и Андријевици. Ово не значи да се мора направити уски обруч око наведених вароши, већ спријечити комуникације и јаче акције између ових вароши. Главно тежиште треба да буде на путу Беране—Бијело Поље—Врапче Поље—Шаховићи. У овом циљу већ до мрака 28 нов. поставити одговарајућа одјељења на погодна мјеста. Ова одјељења морају обавезно ступити у дејство, под сваку цијену, од зоре 29 новембра. То дејство мора се испољити у слиједећем: 1) рушење мостова на Лиму, сјеверно од села Заострог, као и онога наспрам села Берковача; 2) рушење пута, као и његово затрпавање најмање на 5 мјеста од Берана до Шаховића (порушена и затрпана мјеста морају се бранити живом снагом); 3) кидање телефонских линија 29 нов. у зору на цијелом сектору; 4) по сваку цијену извршити ватрене препаде на непријатеља у Бијелом Пољу, Беранама, Колашину и Андријевици, а то пошто се прекину телефонске жице од 29 нов. у зору свакога дана и ноћи (пази! акције се не смију извести ноћу између 28 и 29 новембра, већ слиједећих дана и ноћи); 5) обавезно сузбијати испаде свих непријатељских одјељења; 6) напад на све непријатељске транспорте хране, муниције, стоке итд. који иду преко те територије.

Штаб Комског одреда мора развити јаку извиђачку службу на цијелом сектору, па ако би непријатељ покушао да и прије 29 новембра јаким снагама смете наш маневар у правцу Пљеваља, онда ви то морате спријечити.

Дурмиторски одред мора по сваку цијену спријечити непријатељско надирање од Никшића ка Шавнику. У овом циљу дуж овога пута мора поставити потребна одјељења. Одјељења морају бити на изабраним мјестима најдаље до мрака 23 новембра. За одјељења непријатељ не смије сазнати. Поред овог основног задатка, одред ће, почев од зоре 29 новембра, предузети сличне акције онима које су наведене за Комски одред, сасређујући дејство на правцима: Требиње—Билећа—Никшић и Црквице—Грахово—Никшић.

Ловћенски одред, почев од 29 новембра, предузеће живе акције на своме сектору.

Зетски одред исто тако од 29 нов. предузеће што живље акције на своме сектору, спречавајући нарочито непријатељско надирање правцем: Подгорица—Колашин и Подгорица—Никшић.

Основна оперативна идеја: док се изводи главно дејство Црногор. народ. ослобод. партизан. одреда у Санцаку, јако ангажовати непријатеља на територији Црне Горе, спречавајући му упућивање појачања у правцу Санцака. Ми чврсто вјерујемо у наше успјешне акције у Санцаку. Те акције, као и оне на територији Црне Горе, припремиће општи народни устанак.

Смрт фашизму — слобода народу!

15 новембра 1941 год.

За Главни штаб
народ. ослобод. партиз. одреда
за Црну Гору и Боку

(М. п.)

Милутић

3.

ГЛАВНИ ШТАБ ШТАБУ ЛОВЋЕНСКОГ ОДРЕДА 28-XI-1941

У П У Т С Т В О

како се држи — брани ослобођена територија

Да би се ослобођена територија држала потребно је предузети читав низ мјера, као што су:

1) Рушење комуникација

Рушење путева. Сви путеви који воде на ослобођену територију руше се на најосјетљивијим мјестима, као што су: мостови, виадукти, прокопавају се ровови ширине 5 метара, дубине 3 метра на пуно мјеста, падине великих усјека и засијека руше се на путу на већој дужини, праве се барикаде на путевима са великим камењем и стаблима, руши се друмовно тијело у ријеку или провалију итд. Ово раде мобилисани мјештани под заштитом наоружаних партизана, који осигуравају све правце којима непријатељ може да приђе и омете рушење.

Остали путеви, којима не могу да крећу тенкови и камиони, контролишу се патролама, а исто тако и стазе, тако да никакав пролаз не остане слободан.

Рушење жељезница. При улазу на ослобођену територију руше се жељезнице на слиједећи начин:

Кваре се блокови, скретнице, т.т. апарати и линије, руши се отворена пруга, скидају се шине на већој дужини и од-

носе. Баца се застор од шљунка на већој дужини. Уништава се возни парк, локомотиве и вагони. При томе је добро да се изазове исклизнуће локомотива и вагона на дијелу који је без шина, као и њихово претурање или судари. Руше се мостови и вијадукти. Руше се падине усјека и засјека на већој дужини.

И овај рад извршује мобилисана радна снага од мјештана са алатом под заштитом наоружаних партизана.

Свако порушено мјесто потребно је по могућству тући ватром из засједа (пушкомитраљезима, митраљезима, бомбама и флашама с бензином), ако постоји могућност скривања оружја, бомбаша и стријелаца.

2) Засједе. На свим правцима, куда би непријатељ могао проћи тенковима и камионима, потребно је постављати засједе. Оне могу бити различите, и то:

једноструке, управне на пут. косе и паралелне са путем, сакривене на великом засјеку или усјеку; вишеструке, двије, три, четири и пет засједа, једна иза друге. Кад је више засједа, онда прве дјејствују уназад, а последње унапријед; прве пропуштају непријатеља, не отварајући ватру, друга или трећа напада га спријеча, прва и друга с леђа, с тежњом распарчавања и тучења по дјеловима.

Комбиноване, управне и паралелне, косе и паралелне за дјејство у обје стране засједе, са обје стране пута.

Наоружање засједа обично су митраљеци, пушкомитраљеци, пушке и бомбе. Ако постоји могућност пролаза тенкова и камиона, онда су потребне флаше са бензином, свјежњеве бомби и нагазне мине. На пролазу за тенкове најбоља је паралелна засједа изнад пута на високом усјеку или засијеку, покривеном шумом или цбуњем, или комбинована управна и паралелна, коса и паралелна, засједа. Управна и коса засједа напада што већу дужину пута пушчаном и митраљеском ватром уздуж, а паралелна напада тенкове или колону камиона с непријатељским војницима. Најбоље је тенкове и камионе пропусти тако да последњи партизан напада први тенк, а први партизан последњи тенк или камион истовремено бомбама, свјежњевима бомби, од којих се само једна пали, или с флашама с бензином. Флаша са бензином затворена је чепом, поред кога из флаше вири крпа натопљена бензином, која се пали и баца на предњи коси дио испред купола. Свјежњеве бомби бацају се под бескрајно платно тенка.

Засједе морају прикривено прићи, ноћу посиједати положаје и бити апсолутно невидљиве. Говори и пушење у засједама забрањују се. Кретање се забрањује, или сакрива.

Бочно осигурање засједа. Засједе се морају осигуравати: патролама истуреним у страну или патролама које посједују висове, гребене, да непријатељ не би обухватио или наткрилио и уништио засједу, и у исти мах да непријатељ не би послао своје групице са аутоматским оружјем на висове или у позадину, које гађајући макар и насумце уноси забуну и панику. За ово до сада, најчешће употребљавао је петоколонаше. У првом периоду борбе против партизана непријатељ је наилазио само друмовима у колонама: мотоцикли, тенкови, па камиони с војницима. У исти мах авијација извиђа друмове и терен поред њих и напамет бомбардује и митраљира: шуме, шумарке, жбуње (грмље), кукурузе итд. поред пута. Пошто су му такве колоне често биле уништене, сада напада на слиједећи начин:

Развија мања одјељења за борбу и развијеним таласом стријељачког строја наилази с тежњом да обухвати или наткрили засједу, да је опколи и уништи.

Авијација бомбардује и митраљира, као и раније, сва мјеста гдје би могло бити трупа.

Послије пјешадије наилазе тенкови а за њима камиони са трупама. Са бацачима из тенкова гађа шуме, жбуње и кукурузе.

3) Противавионска заштита. Јединице никада не смију бити нагомилане на једном мјесту. Становништво које је употребљено за прокопавање путева и пруга потребно је по могућности евакуисати у унутрашњост ослобођене територије заједно са намирницама и стоком да непријатељ не би имао радну снагу за оправљање друмова и пруга, а да би избјегли варварском паљењу села и убијању људи које врши фашистички непријатељ.

Начин борбе против непријатеља треба увијек да остане партизански без стварања фронтва и положаја са засједама распоређеним што више по дубини.

4) Обавјештајна служба. Она треба да се организује што боље тако да ју обављају већином мјештани нама наклоњени и што мање наоружани партизани. Треба је организовати тако да опстанак непријатељским и петоколонашким агентима и шпијунима буде боравак на ослобођеној територији, ма и за најкраће вријеме, сасвим немогућ. Поред

овога потребно је по селима да постоје и сеоске наоружане страже, за које се могу употријебити и старији људи.

28 новембар . . . 1941

(М. п.)

4.

ОСТРОШКА РЕЗОЛУЦИЈА

8-II-1942

Народу Црне Горе и Боке

У овим озбиљним временима тешке борбе против фашистичких окупатора јединство свих родољубивих снага, произашло из досадашњих борби, мора бити основа сваке даље борбе.

На Скупштини црногорских и бокељских родољуба, одржаној 8 фебруара ове године у манастиру Острогу, дошло је до изражаја борбено јединство свих којима је народна слобода највећа и најпреча ствар, свих који су се борили, који се боре и који су спремни да се боре до коначне побједе. Дошло је до израза јединство свих родољуба без обзира на раније партијске и политичке подвојености, без обзира на различне погледе на свијет.

Родољубље нас је све ујединило, родољубље нам свима даје оне огромне снаге потребне за борбу против јачег непријатеља. Родољубље нас је кроз пет вјекова одржало слободним, родољубље ће нас одржати слободним.

Браћо Црногорци и Бокељи!

Никада ништа, кроз вјекове, није могло сломити наш борбени дух и љубав за слободом. Никада ништа није могло поколебати вјеру нашег народа у његову сопствену снагу. Никада ништа није могло разбити јединство нашег народа када су у питању били његова слобода, опстанак и част. Никада нас ништа није могло одвојити од великог и братског словенског руског народа.

То се показало и у априлу прошле године, када су фашистички освајачи напали на Југославију. Најбољи синови нашег народа били су и најбољи борци и војници против ропства, које је доносио фашистички освајач.

Капитулација је болно погодила цио народ Црне Горе и Боке. Капитулација је била најсрамнија и највећа издаја у

низу срамних и великих издаја, које су у току година вршили разни реакционарни и ненародни режими, који су од Југославије створили тамницу народа. Капитулација је била најподлија и најкукавичкија издаја, коју су годинама припремали низом подлих и кукавичких издаја издајнички геерали југословенске војске. Капитулација је била дјело пете колоне, која се тако открила и склопила отворен савез са спољним непријатељем народне слободе. Капитулација је, најзад, показала народу да ће морати да води борбу на два фронта, против два непријатеља.

Народ Црне Горе и Боке није примио капитулацију, народ није капитулирао. Слобода је била и остала његова највећа животна вриједност. Народ је због тога одбацио лажну петоколонашку независност, коју су му нудили издајници на врховима италијанских бајонета и на гусјеницама тенкова. Народ је одбацио лажну петоколонашку слободу и независност, којом је окупатор хтио да завади и закрви народе Југославије. Народ је одбацио лажну петоколонашку слободу, коју му је доносила војска, чије су армије напаале на најслободнију земљу свијета, на заточницу слободе свих словенских народа, свих поробљених народа — на Совјетску Русију. Народ је, одбацивши лажну петоколонашку слободу и независност, одбацио ropство, да би се борио за праву слободу, за своју слободу за јуначку слободу.

Фашистички окупатор хтио је да завлада Црном Гором и да савлада црногорски народ лукавошћу и силом. Он је истовремено вршио припреме и за једно и за друго. Помоћу пете колоне припремао је проглашење некакве сепаратне Црне Горе, помоћу својих карабињера и црних кошуља припремао је и остваривао потпуно поробљавање и пљачкање народа Црне Горе и Боке. Присајединио је Боку Италији. Опљачкао је и однио све огромне залихе хране и друге вриједности, које је затекао у нашој земљи, а које су му пале у руке захваљујући петог колони. Почео је да пљачка по селима сијено, стоку и жито. Завео је режим терора и насиља, нападајући људе по улицама и кафанама. Спремао је концентрационе логоре за комунисте и све родољубе.

Све ове политичке и полициске мјере требало је да дођу до свога најјачег израза у тренутку када буде нападнута Совјетска Русија. Окупатор је знао колика је љубав црногорског народа према руском народу и због тога је чинио све да спријечи и онемогући неминовну и неизбјежну његову борбу

за слободу, хтио је да онемогући братство у оружју између црногорског и руског народа.

И баш у тренутку када су његови карабињери и домаћи изроди узалуд јурили по селима и градовима — прогонећи истакнуте народне борце, баш у тренутку када су петоколонашка господа о Петрову-дне проглашавала, по налогу фашистичке команде, некакву независну краљевину Црну Гору — независну у првом реду од народа — баш у том тренутку када је окупатор мислио да је постигао свој циљ, пукла је пушка народне слободе. На позив и под руководством Комунистичке партије Југославије црногорски народ је одговорио својом јуначком борбом за слободу, борбом против фашистичког окупатора и свих његових слугу, народних издајника и изрода. Тој борби пришли су сви прави родољуби и у тој борби настали су партизански одреди, као оружана сила свога народа, у чије редове су ушли најбољи синови црногорског народа и народа Боке, без обзира на њихову ранију политичку и партиску припадност. Партизански одреди најбоља су гаранција да ће борба против фашистичког окупатора бити вођена до побједи, да ће на ослобођеном територију нареду бити загарантована народна демократска власт, и најзад, да ће по коначном ослобођењу народу бити осигурано да својом слободном вољом одлучи о својој даљој судбини.

Браћо Црногорци!

Када фашистички крвник није могао да оружјем угуши народну борбу, он је као своје убојито оружје, као своје најубојитије оружје, употрејебио пету колону. Требало је да она баци горко и отровно сјеме раздора, да појача и искористи све разне међусобне супротности у народу Црне Горе. И заиста, пета колона чинила је све да појача, да заостри, да створи племенске размирице, да распири старе политичке и партиске супротности, да продуби вјерске нетрпељивости, да искористи личне и братственичке зајевнице. Чинила је све да, ширењем лажи о стању у земљи и на фронтима, унесе забуну и ослаби борбени дух и расположење народа.

Пета колона није успјела да разбије јединство црногорског народа. Али она није још поражена. Данас, на примјер у Васојевићима, она ствара братоубилачки рат мучких нападом на партизане и звјерским убијањем на десетине најбољих синова нашег народа. То је њена посљедња услуга крвнику-окупатору, то је њен посљедњи злочиначки напад на народ.

Ми вјерујемо да браћа Васојевићи неће дозволити да на њих падне сјенка срама, него ће отјерати из своје средине све оне који их тјерају у братоубилачки рат против осталих племена Црне Горе. Вјерујемо да ће се ујединити у борби са народом Црне Горе и Боке, у борби за заједничку слободу. Вјерујемо да ће се браћа Васојевићи угледати у свијетле примјере њихових очева и ћедова, који су увијек били први на бранику народа и народних слобода.

Браћо Црногорци и Бокељи! Чувајте и јачајте ваше јединство, ваше најубојитије оружје. Без јединства нема борбе, без борбе нема јединства. Уједињен, потпуно уједињен народ, биће смрт окупатору и петој колони, биће живот народу. Сви у борбу, све за борбу!

Народе Црне Горе и Боке!

У првим данима јулских борби, у којима је црногорски народ први од свих поробљених народа на Балкану, остварио оружано братство са Совјетском Русијом, задани су тешки ударци фашистичком окупатору. Та борба се наставља и задаје све теже ударце мрском окупатору. Он је истјеран из скоро свих наших села и из већег броја вароши. Он не смије да се креће нашом земљом. Пресјечени су му путеви и онемогућен саобраћај. Сваки дан он трпи велике губитке у људству и материјалу. Живот у нашој земљи постао је за окупатора несносан. Ближи се крај наше борбе, ближи се велики дан побједе.

Али окупатор још није капитулирао. Он се бори и још ће се борити. Бори се очајнички, бори се подло против жена и дјече, бори се издалека топовима и авионима, бори се лукаво и подмукло настојећи да нас помори глађу, бори се падећи наша села — али се бори.

Од нас, од наше снаге, од наше борбе, од нашег јединства, од наше организације зависи и даљи успјех наше борбе.

Ми морамо појачати нашу војну организацију, нашу једину оружану снагу, наше партизанске јединице. Ми морамо енергично сузбити сваки покушај стварања упоредних војних организација, јер би то значило цијепање народних снага које користи само окупатору. Партизанске јединице биле су, и у будуће морају остати, једина оружана снага народа. Сва-

ки покушај стварања других, упоредних војних јединица раван је издаји.

Ми морамо појачати и проширити нашу борбу. Морамо се повезати са свима народима Југославије, који исто тако воде борбу против окупатора, у првом реду са свим Србима и Хрватима. Ми морамо остварити братску сарадњу са њима у интересу заједничке борбе.

Браћо Црногорци и Бокељи!

У циљу организовања и учвршћења народне власти на ослобођеној територији, на Скупштини црногорских и бокељских родољуба од 8 фебруара ове године, изабран је Народно-ослободилачки одбор за Црну Гору и Боку. Његови задаци су:

Да организује, изгради и повеже све народно-ослободилачке одборе (сеоске, општинске и среске), да их подигне на степен праве народне власти, да их оспособи да постану живи центри наше позадинске организације. Народно-ослободилачки одбори, иако су привремени носиоци народне власти, морају постати истински органи те власти.

Да организује и поведе најодлучнију борбу против глади, против гладне смрти, којом непријатељ жели да нас помори. Ми морамо учинити све да нико не умре од глади. Непријатељ нас је опљачкао, непријатељ нам онемогућава набавку жита, непријатељ жели смрт сваком родољубу. И зато наша борба против глади је борба против непријатеља. Борба за продор до слободе, за продор са мање жргава, борба да сјутра у слободи будемо сви и сви срећни. Народно-ослободилачки одбори морају постати носиоци те борбе, морају постати организатори борбе за живот сваког Црногорца, за живот сваког Бокеља. Ми морамо знати набављати, распоређивати, штећети, трпјети!

Да мобилише цио народ у борби против пете колоне. У интересу народно-ослободилачке борбе и народног јединства ми морамо истријебити све издајнике и све изроде. Пета колона мијења своје начине рада. Због тога морамо бити врло опрезни и будни. Сваки петоколонаш, сваки разбијач на-

родног јединства мора за нас постати најомрзнутији и најпрезренији човјек.

За извршење свих ових задатака од којих зависи даљи успјех народно-ослободилачке борбе, Народно-ослободилачком одбору за Црну Гору и Беску и свим осталим носиоцима власти биће на расположењу оружана сила народно-ослободилачких партизанских одреда.

Народе Црне Горе и Боке!

Ми морамо још више развити нашу родољубиву свијест, ми морамо још јаче развити нашу пожртвованост, још боље очеличити нашу вољу за побједом. Пред нама стоје још тешки и напорни дани борбе. Али ми нијесмо сами. Са нама је велика и непобједива Совјетска Русија и њени савезници Енглеска и Америка, са нама су сви слободољубиви народи свијета, који се налазе у крвавој и животној борби са фашистичким империјализмом. Побједи Црвене армије наговјештају и нашу скору побједу. Али ми не смијемо ниједног тренутка заборавити да ће непријатељ покушати да учини све, очајнички све, да спријечи нове и коначне побједи Црвене армије. Наша је дужност да борбом, непрестаном борбом, не дозволимо да и један непријатељски војник оде из наше земље и преко наше земље на источни фронт. Армије наших савезника боре се и за нас, ми се морамо борити и за армије наших савезника, јер је то борба за нас, за нашу будућност, за срећан живот у слободи.

Наша слобода била је увијек јуначка слобода. Она то мора бити и сјутра. Зато у борбу, у беспоштедну борбу за коначну побједу над фашистичким крвником.

Живјела Народно-ослободилачка борба народа Црне Горе и Боке!

Доље фашистички окупатор и његове слуге — издајце народа!

Живјело братство и јединство свих народа Југославије у борби против фашистичких окупатора!

Живјела Совјетска Русија и њени савезници Енглеска и Америка!

Живјела солидарност словенских народа у борби против фашистичких непријатеља словенства!

Живјело јединство народа Црне Горе и Боке!

Живјели народно-ослободилачки партизански одреди —
оружана сила народа!

Живјели Народно-ослободилачки одбори — носиоци народне власти!

Смрт фашизму — Слобода народу!

Манастир Острог, 8 фебруара 1942

Алекса Маркуш, радник из Цетиња; Батрић Зечевић, мајор из Васојевића; Благота Селић, пензионер из Колашина; Блажо Марковић свештеник из Црмнице; Блажо Мраковић, студент из Загачара; Богдан Котлица, судија из Жабљака; Божо Љумовић, прив. намјештеник из Подгорице; Бошко Милутиновић, учитељ из Пипера; Будимир Томовић, адвокат. приправник из Подгорице; Василије Радуловић, техничар из Бјелопавлића; Васо Поповић, сељак из Љешкопоља; Васо Томић, управник поште из Ускока; Вељко Зековић, адвокатски приправник из Никшића; Видо Бурић, сељак из Катунске Нахије; Војин Селић, студент из Колашина; Данило Павичић, студент из Боке; Драго Вукасовић, капетан из Боке; Душан Драговић, учитељ из Горње Мораче; Душан Косић, сељак из Боке; Ђорђеје Калезић, свештеник из Бјелопавлића; Ђуро Ив. Бошковић, адвокатски приправник из Црмнице; Ђуро П. Јовановић, сељак из Бјелопавлића; Ђуро Радосављевић, капетан у пензији из Липова; Иван Вујошевић, публициста из Куча; Иван Милутиновић, приватни намјештеник из Пипера; Јагош Симоновић, свештеник из Колашина; Јефто Павић, адвокат из Никшића; Јован Вучетић, сељак из Грахова; Јован Ђуровић, сељак из Љешанске Нахије; Јован Ђетковић, публициста из Љешанске нахије; Крсто Попивода, студент из Катунске Нахије; Лабуд Вукчевић, сељак из Зете; инж. Лазар Ђуровић, управник задруге »Сељачка самопомоћ«, из Бјелопавлића; Марко Вујачић, бивши сенатор из Никшића; Марко Косић, сељак из Боке; Марко Савићевић, новинар из Бјелопавлића; Марко П. Стругар, сељак из Цеклина; Милан Кецојевић, сељак из Вучјег Дола; Милан Ковачевић, сељак из Грахова; Милинко Ђуровић, адвокатски приправник из Жупе Ник-

шићке; Милош И. Булатовић, капетан у пензији из Ро-
ваца; др. Милутин Кажих, виши чиновник монопола из
Љешанске Нахије; Мирко Вешовић, адвокат из Матешева;
Михаило Ј. Никитовић, сељак из Језера; Никола В. Криво-
капић, судија из Катунске Нахије; Радован Зоговић, књи-
евник из Васојевића; Радован Мијушковић, адвокат из
Пјешиваца; Радован Радуловић, свештеник из Комана;
Радоје Дакић, металски радник из Пиве; д-р Радоје Ми-
јушковић, лекар из Пјешиваца; Радоња Голубовић, адвокат
из Берана; Радоња Кркељић, сељак из Братоножића; Ристо
Перовић, потпуковник из Бјелопавлића; Ристо П. Радовић,
сељак из Бјелопавлића; Сава Ковачевић, сељак из Грахова;
Саво Ђурђић, сељак из Језера; Саво Ј. Оровић, пуковник из
Васојевића; д-р Симо Милошевић, професор Универзитета
из Боке; Симо Ђ. Поповић, свештеник из Куча; Стојан Це-
ровић, професор из Дробњака; Тодор Миловић, сељак из Ба-
њана; Шпиро Срзентић, сељак из Приморја.